

70 JUN
33,34

EGYESÜLETI *DUPLA*

ÉRTESITŐ

Kiadja: A Magyar Csendőrök Családi Közössége — Cleveland, Ohio, USA.
1970. év június — Chartered July 14, 1958. B. 56-940. — 33 és 34-ik Szám

• HIVEN • BECSÜLETTEL • VITÉZÜL •

TRIANON

1920. június 4 — 1970. június 4

Párizs mellett egy kis gondozott kastély, — műemlék. 7 betű, mint a Golgota, a mi végtelen fájdalmunk, a mi Golgotánk!

De, hogy mit jelent az nekünk, tizezerből ha egy tudja!

A mi fájdalmunk másnak — még azoknak sem, akik ebből Golgotát csináltak — nem fáj!

Volt már nekünk azelőtt is nemzeti katasztrófánk. Tatárjárás, — Muhi puszta. Volt török-dúlás, — Mohácsunk. Majd Rákóczi szabadságharcunk, nagymajtényi sikkal. 1848-49 és Világos. De talpraálltunk újra. Am jött 1914-ben a viláégés, ami nem a mi háborúnk volt, hisz a magyar csak ezeréves határait védte féltékenyen! De a szövetség, az adott szó, a becsület kötelezett, s mi az utolsó percig és emberig kitartottunk, míg a végén a németekkel együtt mi is elbuktunk. A ránk leselkedő kis szomszédok a győztes nagyhatalmak védelme alatt szétdarabolták Hazánkat és a magyarok millióit idegen rabságra ítélték. Most van 50 éve! Június 4-én. Nem békekötés volt, hanem diktátum.

Ez volt Trianon. Ez lett az oka a II. világháborúnak is, hiszen megszűnt a hatalmas gát, amit Nagymagyarország a germánság és szlávság között képezett. De Trianon volt az oka annak is, hogy Hazánk megmaradt egyharmada ma szovjet járom alatt szenved. A népek gigászi harcában egyedül mi vagyunk, akik mindenünket elvesztettük, s ma csak az szabad magyar, aki Hazáján kívül él. — Érezzük szent kötelességünknek gyermekeink, unokáink magyar szellemben való nevelését, s ragadjunk meg minden alkalmat, hogy Nyugat és Amerika lelkiismeretét az "Igazságot Magyarországnak" érdekében felébresszük!

Az első kommün után megjelent egy kis jelvény, rajta "Nem, nem, soha". Az, hogy sohasem nyugszunk bele, s ha kell, az utolsó csepp vérünket adjuk érte, hogy ez így ne maradjon. Ez legyen a mi és gyermekeink szívébe vésve, ez égesse szívünket-lelkünket, amíg csak a régi határokon nem portyázik újra a magyar csendőr!

A "BÖSZÖRMÉNYI ÚT"-RÓL

hosszú, színes leírást közöl egy hazai ujság.

Mi más képzetet válthatna ki bennünk ez az ismert név, mint a "csendőr laktanya"!

Alig akad csendőr, aki szolgálata alatt ne került volna valamilyen összeköttetésbe ezzel a vadgesztenyefa-soros, mégcsak egy rövid emberöltő előtt is a Főváros peremén húzódó széles utcával, amelyiknek közepe táján, annak Ny-i oldalán, nagy területen volt a mi laktanyánk.

Kovácsolt vasrúcsos kapuján belépve, szembetalálkoztunk a csendőr hősök impozáns emlékművével — ami természetesen a bitorlók "jövoltából" már rég az enyészeté. —

Nem amerikai szemmel mért!! hatalmas 5 épületében volt elhelyezve nemcsak az I. csendőrkerületi parancsnokság, hanem itt volt a csendőrség központi nyomozó parancsnoksága, a központi közlekedési parság, a csendőr hradó osztály, mindezek alosztályai, a felszerelési anyagraktár, s a központi gazdasági hivatal is. — Itt volt a kezdet kezdetétől minden főtiszt, törzstiszt és egyéb tanfolyam, s így, az itt szerzett alaptudással indult életútjára, új hivatására sok száz és száz bajtársunk. Az 5 főépület mögött istállók, fedett és nyitott lovarda, stb.

A Böszörményi út említése tehát mindig megdobogtatja — különösen az emigrációs — csendőr sziveket, mert lehetetlen ezzel kapcsolatban nem a Testületünkre, annak egyik-másik alakulatára, azok ilyen, vagy olyan ágazatának az egész országot behálózó, valamelyik ott székelő parancsnokságára gondolni, amelyekhez oly sokunkat annyi emlék fűz.

Eppen ezért, mikor ezt a "Budai képeslap"-ot olvastuk, vártuk, hogy vajon mit írnak rólnak? De az ott, mindenütt a mi nyomunkban bolyongó ujságíró a 2 hosszú-hasábos cikkében — bár sorra veszi annak úgyszólván minden pontját, sarkát, üzleteit, templomát, beszél zöldekes kofával, leírja a postahivatalt, fodrást, bemegy kocsmába, presszóba, említi a laktanya mellett volt hatalmas kertben létesített Juliot Curie teret stb. stb., de annak — legalább is a mi szempontunkból — legfontosabb, ez utca legjellegzetesebb középület-tömbjét, a csendőr laktanyát egyetlen szóval sem említi. Sem, hogy mi volt, sem, hogy kiknek ad most szállást.

De talán jól is tette. Mert, ha rólunk, csendőrökről ír, kötelessége lett volna az otthoni "szabályzat" szerint minket legalább a "rossz hírű", vagy a "hírhedt" dicsérő jelzővel illetni, amit úgy látszik, el akart kerülni.

Maradjon is meg nekünk a Böszörményi út úgy, mint ahogy emlékünken él, ahogy valamikor otthonunk volt, amikor a laktanya kapuján belépve, az emlékmű előtt tisztelegéssel adóztunk csendőr Hőseinknek.

...és így van ez jól.

(A volt otthonunk ma — tudomásunk szerint — rendőr laktanya. Szerk. biz.)

FÉLÉVI BESZÁMOLÓNKAÍ

most is a szilveszter esti bálunkkal kezdjük, amelyik átnyúlt az újesztendő első napjának 4 órájáig és az elfogulatlan általános vélemény szerint is, — a várton felül — igen jól sikerült.

Különösen a fiatalág létszáma volt feltűnően magas, akik mind jobban és jobban megkedvelik ezt az évszázó mulatságunkat.

Fokozta a hangulatot a már hagyományossá vált pezsgősorsolás és a jó zene mellett mindenki kellemes hangulatban lépett át az új esztendőbe.

* * *

— A február 14.-i Csendőrnapot teremhiány miatt egy héttel el kellett halasztani. Ezt az alkalmat használta fel az elnökünk, hogy a torontói cső. csoport aznapi ünnepélyén baráti látogatást tegyen a körükben. Megjelenését lelkesen fogadták. Ez alkalommal megbeszélést folytatott több ottani vezetőségi taggal a nézeteltérések elsimitása ügyében is. Abban állapodtak meg, hogy annak megtárgyalására egy-egy 3-3 tagú bizottság fog a közeljövőben összeülni a MKCSBK és Cső. CSK. tagjaiból, akik mint hivatalos megbízottak igyekeznek majd közös nevezőre jutni a rég vajdó kérdésekben.

Minden esetre itt újból leszögezzük, hogy mi az E.É. mellékleteként már előbb kiadott határozatunk és közleményeink szerint egyhangú döntéssel elköteleztük magunkat v. Vattay ezds. úr, mint központi vezető mellett.

Ezt azért jegyezzük itt meg, mert az elnökünk magánlátogatását tárgyaló, a MKCSBK üv. elnöke által kiadott körlevél az ügyek állásáról bizonyos kételyeket idézett fel nemcsak az itteni tagjaink, de az európai bajtársak körében is, mert nagyon elébe vágott a még csak tervnek nevezhető dolgoknak! Mi ilyen tájékoztató kiadását nem tartottuk szükségesnek, mert annak ideje csak a bizottsági tárgyalások után lesz esedékes. A közös lap kiadása is csak terv egyelőre, többek között azért is, mert a beküldendő közléseink ottani előállítás tetemesen költségesebb lenne, mint most itt.

Bajtársainktól, olvasóinktól türelmet kérünk!

* * *

— A csendőrnapi, műsorral egybekötött ünnepi vacsoránkat febr. 21-én tartottuk meg a West oldali Calvin teremben. Jelen voltak a clevelandi magyar egyesületek vezetői és kiküldöttei, v. Magyarosy vezeds. úr családjával, valamint az elnökünk torontói látogatása viszonzásául megjelent az ottani cső. csoport elnöke dr. Szalontay Sándor, valamint Finta Imre és v. Török Bertalan bajtársak is.

Elnökünk üdvözölte a megjelenteket, majd felkérte nt. Elek Áron lelkész az asztali áldásra. — Utána szolgálták fel az izletes, bőséges vacsorát.

Ennek befejeztével műsorunk első számaként Csomasz Marika cserkész-tiszt lépett a dobogóra festői szép kalotaszegi ruhában és bevezetőként elszavalta a "Kakastollások" c. verset. — Ezt követte az elnökünk ünnepi beszéde, melyet az utolsó félévben elhunyt bajtársainkról való megemlékezéssel kezdett. Majd vázolta a Cső. Közösségünk 10 év előtti megalakulását, a kitűzött céljainkat, amit azóta is, megszakítás nélkül igyekszünk megvalósítani, illetve

folytatni. Ezek legfontosabbja a rászorulóknak segélyezése, amire működésünk óta eltelt 10 év alatt kerekben 10,000 \$-t tudunk fordítani. De beszámolt egyéb eredményeinkről is, amikkel elismerést szerezünk.

Ezután "csendőrgyerekek" — egy tehetséges testvérpár — zeneszáma következett. Hegedült Dohar Gyöngyi, zongorán kísérte öccse Jancsi.

Majd Török Bertalan vendég bajtársunk tolmácsolta a torontóiak meleg, bajtársi üdvözetét és egy olyan remek, kerek beszédet rögtönzött a keresztényi és bajtársi szeretet és összetartásról, hogy a közönség hosszan megtapsolta.

De volt siker a továbbiakban is. Egy Gárdonyi vers következett. Címe: "A huszár a mennyországban". Ehhez az egyébként ismeretlen, humoros elbeszélő költeményhez családi kapcsolatok révén jutott hozzá v. Hollósy Ervin honv. bajtársunk, amit azután ő remek orgánumával és előadókészségével olyan kitűnően "mesélt" el, hogy a közönség tetszése nem ismert határt.

Ezt követően Finta Imre, vendég bajtársunk szórakoztatta a közönséget, előbb humoros csö. történetekkel, majd egy gázolási esetnek a régi bpesti különböző irányzatú újságokban való, egymástól ellentétes leírásának kacagtató ismertetésével, — igazi színészi tehetséggel. Nagy sikere volt.

Végül a fiatalság felkérésére az igen jó zenészeknek induló ifj. Nyilas Ferenc játszott zongorán magyar nótákat.

Meghítt, baráti hangulatban ért véget az ünnepségünk.

Részvettünk az ápril. 4.-i — a Belvároson áthaladó — tiltakozó, impozáns autós felvonuláson. (Több mint 250 autó.)

Elnökünk résztvett ápril. elején a Rabnemzetek tiltakozó gyűlésén, melyen memorandum készült a kongresszushoz és az elnökhöz, hogy az UN. által rendezni tervezett Lenin ünnepségeket ne engedélyezzék, illetve ne tartsák meg. Ugyanakkor beszélték meg a Rabnemzetek Hetével kapcsolatos programot és a tiltakozó felvonulást, több mint 500 résztvevővel, az ukrán emigrációs vezetőség irányítása szerint. A megbeszélést az ukrán szövetség által rendezett, — a különböző rabnemzetek képviselőinek baráti ismerkedő — díjtalan vacsorája követték.

Közösségünk küldöttségileg vett részt május 23-án a Nyugat oldali ev. egyházközösség 20 éves fennállásának megünneplésén.

A Hősök napi gyászünnepségen május 31-én mint egyik rendező egyesület vettünk részt. Az ez alkalommal történt MHBK zászlóavatáson elnökünk tűzte fel a zászlórúdra Közösségünk által adományozott "Híven, Becsülettel, Vitézül" feliratú szalagot.

A Hungária Szab. Harcos Szövetség trianoni ünnepségén és diszvacsoráján a Csö. Cs. K-t az elnökünk képviselte.

Június 13-án résztvettünk a Magyar Felszabadító Bizottság nagyszabású Ankétján, ahol Erdély ügyének tárgyalásán dr. Balló I. bajtárs elnökölt.

* * *

— Buenos Aires-i csendőrgyerekek bajtársaink április 3-án tartották meg a társas vacsorával egybekötött Csendőrnapot a Centro Hungaro nagytermében, igen nagyszámú közönség jelenlétében. A MHBK-t az üv. elnök és 4 vezetőségi tag, a Vitézi Széket a székkapitány képviselte, aki feleségével együtt jelent

meg. Az ünnepi beszédet a cső. csoport elnöke tartotta meg, a beszédből az alábbiakat idézzük:

„...Követve elődeink példáját, mi is visszaemlékezünk a dicső múltra azzal, hogy az emigrációban ugyanolyan önfeláldozással, híven eskünkhöz, mi is teljesítjük kötelességeinket!... de az ünneplés, eltűnődés önmagában céltalan... ezzel nem elégszünk meg... Ha testületünk meg is szűnt, ha kolónia is lett hazánkból, a mi kötelességeink nem szűntek meg, mert azt nem ismerjük el!..., de mit tudunk mi tenni egy szuperhatalom ellen, amelyik az egész világot meg akarja hódítani, amire minden eszközt felhasznál?... emlékezünk vissza a régmúltra, hogy mire tanít a történelem? Arra, hogy a szeretet, a tiszta erkölcs és lélek, a szabadságért vívott harc mindig diadalmaskodott az elnyomó zsarnokon a hazugsággal szemben. A 12 Apostol fegyver és anyagi eszköz nélkül indul meghódítani Isten országának a pogány római birodalmat, s a kegyetlen, véres elnyomással szemben a keresztény szellemet, az evangéliumot, a mártírok százezreit állította és az önfeláldozás, a tiszta erkölcs végül is diadalmaskodott! Küzdjünk mi is hazánk szabadságáért a rendelkezésre álló eszközökkel! A magyarság magárahagyottan áll... s míg a hazánkat környező ellenséges államokat követségek képviselik idekint, akik barátokat, megbecsülést szereznek népünknek, nekünk ilyen nincs! Mert ami van, az nem magyar! Az nem az igaz magyarok érdekeit képviseli! Ezt az irt kell nekünk betölteni, pótolni! Történelmi tényekkel, adatokkal kell hazánk elesett, szomorú állapotát ecsetelni a befogadó ország lakossága előtt minden adandó alkalommal, együttérzést teremteni, barátokat szerezni. Ez legtöbbször megértésre talál. Ha ezt szívvel, lélekkel teljesítjük, nem kell szégyenkezniünk otthoni bajtársaink, hősi halottaink, mártírjaink előtt. Emlékezetükre áldozunk egy perces néma felállással!” — Ezután megemlékezett arról, hogy 20 éve alakult meg az Argentínába érkezett hazátlan csendőrök csoportja, amelyik ma is egységesen működik. Majd megemlékezett a közelmúltban elhunyt Orbán László, Besenyi Károly és Wágner István bajtársáról. Köszönetet mondott Pintér Aladár bajtársnak, aki 15 éven át volt az első elnökük példátmutató munkássággal, majd melegen üdvözölte központi vezetőnket v. Vattay Ferenc bajtársunkat a 81. születésnapja alkalmával. Végül két bajtársnak az 55. illetve 40. avatási évfordulójuk alkalmából átnyújtotta a nekik adományozott emléklapot.

* * *

A detroiti bajtársaink február 21-én tartották meg a MHBK-vel közös rendezésben a csendőr emlékestet, amin mintegy 150-en jelentek meg. A cső. aszszonyok szépérzékéről tett tanúságot a gyönyörűen feldíszített terem.

Az ünnepi beszédet egyik cső.-altiszt bajtárs mondotta, ügyesen párhuzamba állítva a csendőrség által elért köz- és vagyonszabadságot az ittenivel. A háziasszonyok remek főztjei és süteményei mellett kellemes, bajtársi hangulatban éjjel 1 óra után ért véget az idei ünnepük.

(A detroiti emlékest megrendezése a bajtársi összetartás követendő példáját mutatja.)

A csendőrség szervezetében a legalacsonyabb, egyben talán a legfontosabb, de a legszebb elnevezésű tiszti par-ság a szárnyparancsnokság volt. Fontossága abban csúcsondott ki, hogy az egyetlen tiszti pk. volt, aki az őrsök minden irányú szolgálatában érvényesíteni tudta befolyását. Tehette ezt nemcsak írásban parancsokkal, vagy a szolg. havifüzet, s azok mellékleteinek átvizsgálásakor, hanem személyesen és szóban is, az évi 2 rendes, 1 meglepő szemle, kivizsgálások, valamint az őszi és tavaszi éleslőgyakorlatok alkalmával. A sznypk. volt az egyetlen tiszti pk. aki személyesen megismerhette minden alárendeltjét szolgálati és magánviszonylatban egyaránt. Nem volt kétséges, hogy ez a beosztás jól felkészült, szorgalmas, önfegyelmezett, bőséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező tisztet igényelt. Mindezek dacára, a sznypk. volt a legmostohább, legkevésbé felkarolt és értékelt tiszti pk.

A bécsi 1. és 2. döntés, valamint a Bácska visszatérése a csendőrséget épp úgy, mint az igazgatás többi ágait is többé-kevésbé váratlanul találta. A vizszozsacsatolt területeket be kellett kapcsolni az ország vérkeringésébe és be kellett népesíteni őrsökkel. A meglévő 7 kerpság mellé 3 újat kellett felállítani, ami az egész csendőrség átszervezését vonta maga után. A legnagyobb hiány főtisztokban mutatkozott. Az 1937–38-as évben az egész csendőrségnél nem szolgált több, mint 40 hdgy. és főhdgy. Ebben az időben szárnyparancsnokságra még egy fiatal szds. sem számíthatott. A fiatal századosok és főtisztok iskoláknál, vagy nyom. ao-knál voltak beosztva, néhányan mint sznypk. helyettesek szolgáltak.

Egyrészt a hirtelen bekövetkezett országrészek visszatérése, másrészt a sznypk-ok kiöregedése folytán előállott sznypk-i hiányon úgy segítettek, hogy tágabban nyitották a tiszti kiképzés kapuját, (1938–1944 év végéig tehát 6 év alatt 357 fiatal tiszt kezdte meg cső-ségi szolgálatát, az össz tisztakar 1/3 része) továbbá 1939-ben 2–3 szárnyat összevontak egy sznypsággá. A kiöregedett (törzstiszt lett), hosszú szolgálati idővel és bőséges cső-ségi tapasztalattal bíró sznypk-ok, akik 8–12 órs felett éveken át parancsnokoltak, átadták a helyüket fiatal, tapasztalatokkal alig, vagy egyáltalán nem rendelkező ti-knek, azonban már 15–23 órs felett parancsnokolva, azaz a fiatal sznypk. nyakába varrták egy addig majdnem egy osztálynak megfelelő nagyságú és létszámú egységet. Ha mindezekhez hozzávesszük azt, hogy ez az átszervezés rendkívüli időskben következett be, részleges mozgósítás, hadiszolg-ra való vezénylés, ellátási nehézségek, a kt. iktató száma felszökött 200-ra, a közönségesé pedig 600 fölé, stb. stb. (el lehet képzelni a fiatal, sokszor magárahagyott, tapasztalatokkal alig rendelkező sznypk-nak milyen nehézségekkel kellett megküzdeni. Így nem csoda, hogy itt-ott az őrsök kicsúsztak a sznypk. kezéből, s a helyzetet a hosszú szolg-i idővel és tapasztalattal bíró kiváló, derék szakpk-ok mentették meg. Még szerencsés volt az, aki magasabb ti-i pság székhelyén szolgált, vagy aki a próba, vagy rövid sznypk. h-i szolgálata alatt elleshetett valamit a sznypk. teendőiből.

A magasabb pk-ok között egy sem volt, aki az újonnan szervezett 15–23 órsős szárnynál szolgált, így nem is ismerhették a nehézségeket, s a régi 8–12

őrsös szemmel nézve a dolgokat, valljuk be sok helyen alig megoldható feladatok elé állították a fiatal sznypk-okat, — nem is szólva arról, hogy a sznypk megmaradt egy irnokkal, papíron egy sznypk. h-sel (betöltetlen), s némelyik kapott egy szolgálatvezetőt.

Hogy megvilágítsuk, milyen megterhelésnek volt kitéve egy ilyen fiatal sznypk. ebben az időben, vegyünk egy közepes szárnyat 18 őrssel, 180 cső-rel. (Legnagyobb őrslétszámú szny. egyike volt az újvidéki, 23 őrssel, 223 cső-rel, legnépesebb a gödöllői szny. 21 őrssel, 236 cső-rel.)

Ez jelentett havonta 18 szolg-i havifüzetet, kb. 200 szolg-i lapot, kb. 25—30 fogalmazványt. Ez évente 216 szolg. hf., 2400 szolg-i lap és kb. 300 körüli büntett-vétség fogalmazvány. Ehhez járult a napi posta, szemlére való előkészület, a minden őrs számára 3 különböző "Mozgósítási terv" állandó javítása, helyesbítése, vagy újraserkesztése, 180 cső. lelkiismeretes minősítése, stb. stb. —

Lássuk, hogyan alakult a sznypk. munkaideje e 18 őrsös szárnynál.

Évi két rendes szemle -----	60 nap
Évi egy meglepő szemle -----	12 „
Kivizsgálás, céllövészet -----	10 „
Szabadság -----	21 „
Vasárnap, egyéb ünnepnapok -----	62 „
Szárny szemle -----	4 „

Összesen ----- 169 nap

marad tehát 196 munkanap, minek következtében, ha egy sznypk. valóban lelkiismeretesen akart dolgozni (melyik nem), s nem támaszkodott csak a szakpk-aira, napi 9—10 órai munkára volt szüksége, szombatot is beleértve. — Ez meghaladja az átlagos megterhelést, s erre nem is lett volna szükség, ha előre látással a sznypk. törzse így alakulhatott volna:

- 1 sznypk. százados
- 1 sznypk. h. főhadnagy
- 1. beosztott tiszt (hdgy. vagy zls. helyettes)
- 1 szolg. vez. alhadnagy
- 2 szárnyirnok.

Amiért a fiatal sznypk-ok nagy többsége a fenti nehézségek és háborús viszonyok között is példásan megállták a helyüket, őket a legnagyobb dicséret illeti.

Legyen ez az írás egy kis emlékkő a csendőrség legszebb elnevezésű tiszti parancsnokainak!

Kultsár Lajos, London

Folytatjuk a "Szakaszparancsnok"-okkal

(Előző számunkban ismertettük bajtársunk több év utáni orosz fogságból való megérkezését Máramarosszigetre, onnan Budapestre, ahol őket az ÁVO vette át.)

A Keleti pályaudvarról a menet utolsó részlege is beérkezett az "AVOS" őrszemélyzet diszkiséréte mellett a Mosonyi utcai volt rendőrlaktanyába. Dübörögve, kongva zárult be a tömör vaskapu. Lélekölő, üres kongás volt ez a számunkra a szeretet ünnepén, karácsony este. Ezzel egy olyan rabságba kerülünk, ahol meghalt az Isten! Nem hívtak a harangok éjféli misére. Szovjet hadifogságból kítaszított rabok lettünk saját Hazánkban. Ez volt a "Kormányunk" karácsonyi ajándéka részünkre.

* * *

Többszemeletes épület tárult a szemünk elé, erős villanyfény mindenütt. Eddig ismeretlen hely... borús kételkedés ülte meg a lelkünket...

Ávósok részéről kiabálás, ordítozás, káromkodás! Előre! Mozgás! hallatszott ismételen az Ávós tiszték durva hangja. Ők borkabátban, bilgeri csizmában. Visszanyúlt emléküik a 18/19-es Szamuelli terrorista Lenin legényeire. Ezeknél csak a kézigránát hiányzott.

Betereltek az egyik többszemeletes épületbe, ahol azután csoportonként — összcsoportulva, mint a heringek — helyeztek el a szobákban. Itt nemhogy ágy, de pírccs sem várt, hanem a hideg betonpadlóra vékonyan szórt szalma, s azon 1—1 pokróc. Cuccainkat fejünk alá téve, azon szorongtunk összebújva. A magasan lévő ablak fehér festékkel bemázolva, így kilátás semmi.

Ellojtott düh uralkodott a nyüzött arcokon... kérdeve, miért?... meddig?... mi lesz a sorsunk?... és már láttuk az Apokalipszis négy lovasát, hallottuk patáik dobogását... hogy "lészen itt majdan aratás..."

Igen! Most minden megváltozott körülöttünk, gyökerestül! De az elfáradt, elgémberedett testek végülis álomba merültek, nem érezték a kemény fekhelyet. Csend lett. A szoba kulccsal bezárva, őrség a folyosón.

* * *

A következő napokon korai ébresztő. Tisztálkodás szobánkint a folyosón. Fürdés hetenkint egyszer, csak zuhany. Voltak gyengélkedő, orvosi vizsgák is. Súlyosabb betegek a rabkórházba kerültek. De rabok voltunk mindnyájan... de vajon miért? Ez a kérdés kínozott valamennyiünket.

Nagyon ügyeltek, hogy a szomszéd, vagy szemben lévő szoba lakóival ne érintkezhessünk. Ez tilos volt. Étkezés: reggeli, ebéd, vacsora, igen gyenge. Főleg szárazborsó-leves, vagy ugyanolyan főzelék. Ez volt a főétel, a kalória. Nem voltunk mi válogatósak, nem kívántunk töltött-káposztát, vagy gulyást, megszoktuk a "ruszki" kosztot, a "szup"-ot és a "kas"-t fekete kenyérral, de az új "otthonunkban" mégis jobbat reméltünk. Igaz, ők azt mondják, aki nem

dolgozik, ne is egyék. Mi pedig csak henyéltünk, de az nem rajtunk múlt. A gyomor pedig követelte a magáét! De segíteni nem tudtunk.

Egyelőre egyhangúak voltak a napjaink, legfeljebb hol egyik, hol másik szobából szólított ki 4 főt az ör, felmosni a folyosót. Beszédtéma volt elég ... a múlt, jelen és jövő, s ehhez a fogoly filozófia.

A fogház parancsnoka is bemutatta magas személyiségét egy hozzánk intézett kemény beszéddel. Lényege, hogy miként viselkedjünk itthon a megváltozott kommunista állammal szemben. Egyben figyelmeztetett, hogy szigorúan tilos a családdal, rokonsággal érintkezést keresni, vagy ismerőssel üzenetet küldeni, s aki azt megszegi, annak súlyos következményeit fogja érezni. E parancsnoknak állítólag Csillag volt a neve. Mi Stern-nek hívtuk. Nyeszlett, vánnyadt, penészes képű, karvaly-orrú, szadista kinézésű, 35–40 év körüli ember (?) volt, századosi rangban.

Hetekig ment a semmittevés. Majd kedveskedésként a meg-megjelent Ávosok, a "smaszerek" bedobták a közhangulatba, hogy nem sokáig maradunk, csak előbb sorjában kikerdeznék valamennyiünket és utána elbocsátanak. Majd közölték, hogy karanténban vagyunk, mert egyesek trahoma szembetegséggel jöttek meg a fogságból. S valóban, később többeket el is kellett különíteni e fájdalmas szembetegség miatt, aminek kezelése igen kellemetlen volt. Egyik cső. bajtársunk később örömmel mondta a kezelő orvosnőnek, hogy "hála Istennek, meggyógyult a szemem". Válasza az volt, hogy ne az istennek hálálkodjon, mert az nincs, hanem köszönje az orvosi kezelésnek. Ez volt az első oktatás az új vallástanból, amit kaptunk. Mikor ez a járvány elmúlt, az ablakokról eltávolították a festéket, s így, — ha magasan is — be-bekúszott szobánkba a kósza, erőtlen téli napsugár.

Azután megkezdődtek az udvaron az eddig nélkülözött séták. Szóltanul, körbe-körbe, hátratett kezekkel, örökkel körülvéve, mint a veszélyes gonosztevők. Egyik sétán egy cső. bajtárs felvett egy galambtollat. A börtönfalak ugyanis zordságuk ellenére is tele voltak tollászkodó galambokkal. Az ör rászólt, hogy dobja el, amit a bt. szó nélkül teljesített. De másnap mégis egy Ávós törm. elé vitték, tényvázlatot vettek fel, hogy feleselt és szemtelen volt az örrel szemben, amiből- valamennyiünk tanúsága szerint, amire ugyan ők nem voltak kíváncsiak — egy szó sem volt igaz. Majd gúnyosan megjegyezte, hogy úgy-e jó lett volna az kakastoll helyett a sapkájához? Bajtársunk megtagadta a tényvázlat aláírását, mint valótlan. Következmény; levítették a "siti"-be, 10 nap sötétzárka, napi 1 órai kikötés! Hasrafekve hátrakötötték a kezét, s megbilincseltek a lábát is. Utána kezét, lábát fűzőlánccal összehúzták úgy, hogy a test kifeszítve egy teknőt képezett. Ropogtak és feszültek az izületek, a gyenge izmok, a bordák. Mikor azután a kínoktól elalélt, egy vödör hidegvízzel locsolták fel. Ez volt az újfajta demokratikus-humanista kikötés! Büntetése után Csillag "úr" így szókokolt hozzá: "No főpríbék, hogy izlett a kikötés? Jól ugy-e? Jövőben lesz magukra gondom, tehát vigyázzanak!" Ezzel elbocsátotta. Szegény bajtársunk megszenvedett a tollért. Ez volt az első ismerkedés a humanizmussal. A kezdet kezdete, a "Bevezetés", hogy "Legfőbb érték az ember!"

* * *

Újabb hadifogoly szállítmányok érkeztek a fogházba. Új arcokat, ismerős csendőr bajtársakat fedeztünk fel, leginkább a séták alkalmával. Ez arra mutatott, hogy itt gyűjtik a csendőröket. De hallottuk, hogy Bpest több helyén, így egyes sör-vállalatok pincéiben és Vácon is sok már a hadifogoly. Majd megkezdték a kihallgatásokat is. Ekkor terjedt el a hír, hogy mikor K. cső. ezds-t kísérték a smasszerek, ő a II. emelet korlátján át levetette magát a beton udvarra. Szörnyethalt. Az embertelen kínzások, az éjjel-nappali kihallgatások felőrölték az idegeit. Az ilyen eset az ő hírközlésükben természetesen sosem jelent meg, de a mi emléünkben mint mártír szerepel. Ezeknek emléke örökké maradandó lesz a szívünkben, s a neveik aranybetűkkel a halhatatlanság márványtáblájába vésvé világitanak az utókor számára!

A kihallgatások alatt a smasszerek különböző puhító előkészítést alkalmaztak a cső-k ellen aszerint, hogy milyen vádat tudtak "produkálni" ellenük. A hatás kedvéért az Ávos tiszt "úr" előtt pisztoly és egyéb ütőszerszám volt az asztalon, az oldalt álló smasszer kezében pedig az elmaradhatatlan és nekik nélkülözhetetlen gumibot. Megértük azt a szégyent is mi, hazánkat szerető cső-k, rő-k és honvédek, hogy ujjlenyomatunk és a fényképünk a Bűnügyi nyilvántartóba került, mint a bűnözőké! Bárhová kísértek is az épületben, ha más fogoly jött szembe velünk, azonnal a fal felé kellett fordulni, nehogy meg-lássuk, ki is az, vagy hogy csak szemmel is érintkezésbe léphessünk velük.

* * *

Azután híre jött, hogy egyes foglyokat elbocsátottak. Felvillanyozódtunk, mert az számunkra is felkeltette a szabadulás reményét. Bejött 1-1 Ávo-tisztes a szobába: "X, Y, fogja a cuccát és gyorsan indulj kifelé!" Ezekről még el-búcsúzni sem volt módunk, nemhogy valami megbízást adhattunk volna nekik arra az esetre, ha csakugyan szabadulnak. A kiemelés okát homály fedte. Voltak köztük, akikről később sose hallottunk. Talán az enyészeté lettek, s lelkük a Nirvánába szállt, — megdicsőülve!

A visszamaradottaknak pedig tovább üzengettek a végtelen rónaságok, a napban izzó magányos tanyák, a puszták felett száguldó szél, mert a sok rab szíve most is szülőföldjéért, családjáért dobogott Csillag úr gyötrése, sok gagsága ellenére is. De hát most az ő kezében volt a hatalom!

* * *

Lassan, de ürültek a szobák. Kit erre, kit arra vitt a sors. De a cső-k leg-nagyobb része maradt. Cserélődtek a szobatársak. Majd összevontak több szo-bát, s így találkoztak ismét rég nem látott cső. bajtársak. Megint volt mit megtárgyalni elbeszélni, mesélni. Kérdések, válaszok tömege! Szobánkint szoros bajtársi közösség, egység uralkodott, mert a lélek még nem volt megmetyelvezve, illetve a mérgezés még nem hatott. Nem tudott beférkőzni a bujtogató propa-ganda, nem volt talaja az új hitnek! De nem is kaptunk ígéreteket és nem kaptunk zsíros pozíciókat sem.

Esténként, hogy teljen az idő, felváltva meséltünk az életünk, szolgálá-tunk egy-egy érdekesebb történetéről, amit szívesen hallgatott a fogoly társaság, míg aztán egyszer csak jött a bizalmas hír minden szigor dacára, hogy mun-kára fogunk menni. Bolygó lélekként vándorolt ez a "siti" mélyéből folyosóról-

folyosóra, szobáról-szobára. De, hogy honnan eredt, azt nem tudtuk. A vélemények megoszoltak. Sokan kívánták a munkát, a friss levegőt, az elgémberedett tagok megacélozását, vagy legalább is a nagyobb mozgási lehetőséget, ha még nem is a teljes szabadságot. Többen viszont ellene voltak, rossz jóslásokkal tüzdelve indokaikat. "Meglássátok, kiszedik a kevés zsírunkat is. Véres lesz a verejtékünk! Hajcsárok állnak majd mögöttünk! Nem lazálhatsz hadifogoly módjára!" A végén ezeknek lett igazuk! Mert pár hét múlva valóban jött a parancs: "Munkára fel!"

Tudtuk, hogy a tavasz már előre küldte hirnökeit. A fagyott föld is fel lazult, feltört a jeges páncél, fakadnak a rügyek, zöldül a mező! Hittük, hogy majd szorgos munkánk gyümölcszeként a mi szabadságra vágyó szívünk is kivirágzik. Vágytuk és reméltük, de — nagyon csalatkoztunk!

Jöttek az Ávosok: "Mindenki szedje össze a betyárbútorát, az udvaron sorakozó, irány a Keleti pályaudvar! Ott majd bevagonirozunk!"

El is indult a szomorú menet, fogoly életünk további göröngyös útjára. Elcsigázott hadifoglyokból lett rabok! De felemelt fővel masiroztunk, hátha a járókelőkből felismer valaki és hírt ad a családnak!

A személykocsiból álló szerelvénybe — újabb számlálás és névsorolvasás után — a késő esti órákban szálltunk be Ávos felügyelet alatt. De, hogy hová visz, hová vezet a sorsunk, arról fogalmunk sem volt. Az a hatalmasok titka volt.

Elindultunk. Ütemesen kattogtak a vonat kerekei... Hová... Merre?... kérdően néztünk egymásra és találgattuk. Az irányt később az egyes állomásokról sejtettük meg: — Északkelet! De mi a szándékuk velünk...?

De azután az elcsigázott, kiéhezett testünk követelte az alvást, lassan mindenki elszenderedett, megszűnt a találgatás, kérdezősködés.

Vonatunk pedig haladt álomba ringató zakatolással célja felé.

Sy -Ky

— Folytatjuk —

HALOTTAINK

A buenos airesi bajtársaink karácsonyát szomorú esemény zavarta meg. Rövid szenvedés után, 75 éves korában meghalt ORBÁN László ezredes bajtársunk, akit december 20-i temetésén a csoport elnöke búcsúztatott és helyezett koszorút a sírjára.

Katonai szolgálatát a hadapródiskola elvégzése után 1913-ban kezdte meg. Az I. világháborúban már mint csendőrhadnagy és főhadnagy vett részt a balkáni harcokban, ahol ismételten részesült kardos kiténtetésben. A két világháború között különböző beosztásokban, legutóbb mint a szombathelyi kerület parancsnoka szolgálta híven hazáját. Az emigrációs éveiből 20-at Buenos Airesben töltött nagy szorgalommal dolgozva és több éven át elnöke volt az ottani magyar ref. egyházköziségnek.

A németországi Beratzhausen községben december 10-én meghalt a zalaegei osztag vezetője volt segédmunkása CSÓKA János főtörm., 86 éves korában. A csendőrséghez 1907-ben lépett be, ahol az összeomlásig mint tényleges szolgált. Idős létére is minden csendőr-ügy élénken érdekelte, mert szellemileg teljesen friss volt utolsó napjáig. Kedélyes, közkedvelt egyéniség volt, akit feleségével és leányával együtt gyászol minden bajtársa, mert igaz jó barát és testületét szerető hű csendőr volt. Utolsó kívánsága szerint egyenruhájában temették el.

* * *

Az ausztriai Klagenfurtban február 18-án hosszas betegeskedés és súlyos operációk után meghalt ILOSVAY Ernő ny. alezredes bajtársunk 77 éves korában. 1912-ben lépett a csendőrség kötelékébe, ahol Ózd, Szerencs, a szombathelyi öpk. képző, majd Debrecen volt hosszabb állomáshelye nyugalomba vonulásáig. Később mint egyik hadi-üzem parancsnoka működött, majd 1945-ben Nyugatra települt ki, családjától elszakítva.

Igen jó bajtárs és melegszívű barát, minden csendőr és magyar ügy iránt érdeklődő, hűséges levelezőnk volt. Családján kívül gyászoljuk mi is valamennyien, akik ismertük, szerettük, becsültük és tiszteltük Öt.

* * *

Február 14-én hosszas betegeskedés után meghalt Debrecenben 77 éves korában EPERJESSY István g. alezredes bajtársunk. Végigküzdötte az I. v. háborút, ahol ezüst vit. éremmel tüntették ki, majd utána lépett át a testületünkbe, ahol legutolsó beosztása a B. M.-ban volt, mint előadótiszt.

Sok szenvedésen, nélkülözésen ment át családjával együtt, mint a legtöbb otthon maradt cső. bajtársa, ami végül is egészsége végromlásához vezetett.

Igen jó. segítő-kész bajtársat és barátot veszítettünk vele. Gyászolja felesége, leánya és unokája, velünk együtt.

* * *

A Szabolcs megyei Gáva községben 1967 karácsonyán FÜREDI László ny. alhadnagy bajtársunk távozott el az élők sorából, sok nélkülözés, hosszas betegeskedés után. (A késői hírközlés a szerkesztőség hibája, amiért ezúton kérünk elnézést a szomorú hír tudósítójától, V. L. bajtárstól.)

* * *

Z. községben meghalt TÓTH József törm. bajtársunk, aki a II. v. háború alatt az orosz fronton teljesített táborigazgatói szolgálatot. Nehéz esztendőket élt át, sokat betegeskedett, de munkaképtelennek sosem nyilvánították. Mint kolhoszmunkás kereste kenyerét, s munkája, — kaszálás — közben érte a halál is. Csendőrvoltáért ő is megszenvedett.

* * *

Rövid, otthoni hír közli, hogy KAPOR Aurél g. alezredes a közelmúltban elhunyt Miskolcon, ahol annak idején a gazd. közig. hivatal főnöke volt. Igen közkedvelt, mindenki által szeretett jó bajtárs volt.

* * *

Ugyancsak egy otthoni pársoros levélből értesültünk, hogy ez év március hó első napjaiban meghalt otthon dr. LÁNCZ Imre fhdgy. bajtársunk.

Utolsó beosztása az újvidéki nyom. ao. volt.

Lapzártakor kaptuk a rövid hirt, hogy a németországi Rhein Brohlban szívszélhűdés következtében meghalt KÖRMENDY Árpád g. alezredes bajtársunk. Temetése május 13-án volt, nagy részvét mellett. Távozása nagy veszteség, mert egy körszeretetlen álló, talpig becsületos, igen jó bajtársat veszítettünk el.

* * *

Hozzá tartozóiknak ezúton küldjük őszinte részvétünket.

EM L É K E Z É S

PINCZÉS ZOLTÁN TÁBORNOKRÓL

Huszonöt évvel ezelőtt egy hideg, késő őszi éjszakán Németország egy kis erdejében, feleségével együtt önként vetett véget életének Pinczés Zoltán tábornok.

Csendesen, minden emóció nélkül ment el, mint ahogyan élt is. Tragikus tettét senki sem kárhoztatta. Ha valaki, úgy ő tudta, hogy mi várhat rá otthon, vagy itt az emigrációban! Mindezeket túl összeomlani látta azt a nagy művet, amiért élt, dolgozott: "A m. kir. Csendőrséget".

Mint próbacsendőr Erdélyben, a mádélfalvai őrsön kezdte pályafutását, hogy nagyszerű munkabíráásával, széleskörű tudásával, pontos meglátásaival, írásaival, szabályzatszerkesztéseivel, testületszeretetével mint tábornok fejezze be azt, távol szeretett Hazájától.

Ki ismerhette jobban a csendőrséget mint ő, aki próbacsendőr korában együtt élt azokkal, akiknek vállára nehezedett tulajdonképpen a közbiztonsági szolgálat súlya, — hogy később, különböző beosztásokban az ott nyert tapasztalatait, tudását oly mértékben kamatoztassa, mint ahogyan azt előtte soha, senki!

Az első világháborúban önként jelentkezett harctéri szolgálatra, ahol 3 ízben részesült kitüntetésben.

A háború után minden idejét a csendőrség újrászervezésének szentelte, s megszerkesztette a maga nemében — talán az egész világon — egyedülálló új szolgálati szabályzatát (Szut.) a csendőrségnek, melynek nemcsak a precizitása, hanem a nyelve is megfelelt minden idők követelményének.

Különböző tanfolyamokon tanítva világos, magyaros, magvas, magas színvonalú előadásai alatt hallgatói csüngtek szavain. Tőle igazán lehetett tanulni! A való életet tanította, de nemcsak tanította, hanem az ő egyszerűségében és szerénységében élte és átélte a "híven, becsülettel, vitézül" hármas jelszavunk igazi nemes értelemben vett lényegét. Kedvenc mondása volt, hogy a csendőrség olyan jól van megszervezve, hogy még (a gyakran váltakozó) Felügyelők sem tudják tönkretenni.

Éveken keresztül szerkesztette a Csendőrségi Lapokat, s azt olyan magas színvonalra emelte, hogy valóban, minden csendőr kedvenc olvasmánya lett, rendfokozatra való tekintet nélkül, s az a rendőrségi és polgári körökben is

népszerű volt. Magánéletében csendes, szívesen elborozgató, adomákat kedvelő, melegszívű bajtárs és barát volt. Őt minden csendőr ismerte, mindenki becsülte, tisztelte és szerette. Pinczés tábornok nem volt törtető, ambíciótól átfütött, nem intrikált, nem klikkezett, csak dolgozott csendben, alig észrevehetően. Amit elért, csupán szorgalmának, rátermetségének köszönhető.

Vele kidőlt a legnemesebb és legerősebb csendőr tölgy, s most halálának 25. évfordulóján hálát adunk Istennek, hogy Őt nekünk adta, mert európai hírűvé lett Testületünk és mi — annak tagjai — igen sokat köszönhetünk neki.

Három ízben fordult feléje a kormányzóí kegy. Tulajdonosa volt a dicséző elismerés koronás bronz érdemérmének, a Magyar Érdemrend lovag és tiszti keresztjének.

Pinczés Zoltán tábornok úr! Soha el nem múló halával és szeretettel gondolunk Rád, s emlékedet, míg egy magyar csendőr is él ezen a földön, mindig kegyelettel fogjuk megőrizni.

Pihenj továbbra is békében az idegen földben mindaddig, míg aranybetűs márványtábla nem örökíti meg emlékedet... Otthon!

Kultsár Lajos, London

REGÉK A MÚLTBÓL

Részletek Dajka I. bt. elbeszéléséből

A múltkor beszámoltam életem és csendőr-időm legmeghatóbb és felejtetlenebb élményéről, mikor a Felvidék egy részének visszacsatolásában vehettem részt.

Új őrskörletünk nagy része valamikor Rákóczi birtok volt. A hegyek alja tele szőlővel, pincékkel, melyek jórésze még abban az időben épült. A környék népe híven őrizte a dicső kor emlékét és a nemzedékről nemzedékre továbbadott mesék, mondák, ha szépítve, vagy bővítve is, de megmaradtak.

Már hírből ismertük az egyik legidősebb mesemondót, András bá-t, akit egy novemberi derűs délután ejtettünk útba portyázásunk alatt. Egy útelágazásnál állt a kis pásztorháza. Füstölt a kémény, otthon találtuk. "Adjon Isten" - nel léptünk be a meglepett aggasztánhoz, aki tarhonyás-krumplit főzött egy nagy fazékban. Bent nem fértünk el a csepp szobában, így kiültünk a házacska előtti padra. Oda hozta ki András bá a fazekat, letette a földre, hogy "kicsit megáporodjon, mert csak úgy jó az".

Beszédbe elegyedtünk vele kezdve azzal, hogy hány éves? A válaszában alig lepődött meg, amikor százon felülnek mondta magát. Ezer ránc, cserzett bőr tanúskodott az igazmondásáról. Haja hófehér, mozgása fiatalos, értelme hibátlan ennek a Mathuzsálemnek, aki minden kérdésünkre választ adott.

— Hallottuk, András bá, hogy maga sose megy le a városba. Igaz ez?

— Hiszen nem is, ha nem muszáj — mondta. — De vagy 10 éve becitáltak a csehek tanúskodni, mikor ráfogták Túróczi Andrára, hogy ő szúrta le a cselákokat, amek itt csámborgott riszegen a hegyen. Én aztán megmontam nekik, hogy nincs üdöm ilyen semmiségér lemászni, nekem a hegyet kell őrizni. Azt

is kérdezték, hogy mér nem tanulok már meg csehül? Montam, hogy tanujjatok meg ti magyarul, itt mindenki magyarul látam, hogy igenis megharaguttak, de én csak löptem egyet és otthagytam őket. Öreg vótam már akkor is, de magyarul!

— Nem lett belőle semmi baja, kellemetlensége András bá?

— Semmi. Fel-felgyűttek hozzám az ű csendőrei, körűnztek a kis házban, kérdeztetek is ezt, azt, de mindig üres kézzel mentek el.

Közben az öreg hozott 2 kanalat és megkinált minket is a mondhatom izletes vacsorával. Aztán folytatta.

— Ja biz, vótam én lent azóta is nemrég. Az meg úgy vót, hogy felgyűtt az egyik kis unokám, aki most úgy 60 éves, oszt azt monta, hogy magik visszagyűnnek. Hát erre én is lementem. De biz nem sokat láttam magikbúl, mert mikor masiroztak előttem, a szemem mányaira teli lett azzal a nyavajás könyűvel, hogy azt hittem, álmodom az egészet. De azért én is éjjeneztem, mint a többi boldog magyar.

— Szóval, még emlékszik a magyar csendőrökre, András bá?

— Már hogy a lenébe ne emlékeznék! A nagy háború előtt sűrűn jártak nálam a mi csendőreink. Az vót ám a szép idő! Leterítettük az újast a Rákóczi forgóra, jó tüzet csinátam és sütöttük a szalonnát. A zsírját meg lemostuk egy-két kertya hegyelivel és jól elbeszilgettünk.

— Hát a cseh csendőrök nem jártak fel magához szalonnát sütni?

— Fel-felgyűvögettek nagybüszkén azok is ritkán, de fene se értette a nyelvüket, aztán már mentek is tovább, mert azt beszilte a nép, hogy azok csak oda mennek ki, ahová híjják őket, ha baj van. Nem úgy, mint magik. Bizony sokáig kellett várni magikra, pedig ezek egy kis nyomásra is eliszkótak vóna. De a szalonnasütéshe se nagyon érthettek, mert azt beszilte mindenki, hogy az űk csemegéje a kutyahús, — s nagyot sercentett erre az öreg.

Mikor végeztünk a tarhonyás krumplival, az öreg minket is megkinált 1—1 pohárka borral. Sértés lett volna el nem fogadni. No és jól is esett a zsíros vacsorára, mit tagadjuk!

Közben öreg este lett, s a város fénye glóriát vont a hegyoldalra. Folyt a szó erről, arról is. Megkérdeztük, miért hívja a nép ezt a helyet Rákóczi forgónak? Az öreg hegypásztornak felcsillant a szeme, látszott, hogy valami tetsző dolgot pendítettünk meg. Rá is kezdett nagy nekibúsulással a legendához, amit mi a múltba visszahullva hallgattunk.

— Hát tudják meg magik, hogy ez itt történeti hely! De kevesen akarnak róla tudomást venni. A kis unokáim már könyvbúl tanujják a történetet, de — megkérdeztem — erről egy szó sincs a könyvükben. No mer az igazságot nem merik kiírni. Én meg hiába is keresném, nem értek a betűhöz. Én még egészen kis pulya vótam, mikor a nagyapámtúl hallottam róla, hogy mijen szép üdő vót, amikor még élt a naccságos Fejedelem. ű meg ezt az ű apjátúl hallotta, aki a Fejedelemmel harcolt a nimet ellen. Nagyapám akkor olyan üdős lehetett, mint most én. Az ű apja építette ezt a kis hajlékot és őrizte a hegyet. ű mesélte nagyapámnak, hogy a Fejedelem úr apja, anyja itt éltek a Kerekhegyen egy szép kastélban. A kis fejedelem sokat jáccott üvele, mert igen szerették a magyar gyerekeket. Itt hancúroztak, bírkóztak és már akkor monta, hogy ha megnő, kizavarja a nimetet az országbúl. Amikor aztán meg-

nőtt, verte is őket Esze Tamással, Borbély Balázssal. Ő is ott vót, mikor Ocskai vezetése alatt Tiszabecsnél mesztelenül átúsztattak a Tiszán és csúnyán elbántak a nímettel. De Károli árulása után bújosdniók kellett és a Fejedelem is itt húzódott meg a hegyekben nagyapám apjával. Azután meg Rodostóba kellett menni, mert a németek halálra keresték. Útjuk előtt itt búcsizótt a vót katonáitól. Felállott arra a szent hejre — és itt az öreg egy hatalmas köre mutatott — majd először Keletre a Kerekhegyre, majd Nyugotra a Bocskorhegyre nézett nagy búsan és utósó szava így vót:

„Kerekhegyem kalmárom, a Bocskorom sajnálom”.

— Ezt az igaz törtinetet az idesanyák ezen a tájon már a kisdedeiknek is tanítják, mikor beszilni kezdenek.

Mi elmerengve, meghatódva hallgattuk a regét, amit az öreg olyan meggyőzően mondott. Majd magunkhoz térve, jörvezetetöm azt mondta:

— Látja, Andris bácsi, ha megtanult volna csehül a 20 év alatt, nekik is elmondhatta volna ezt a szép igaz törtinetet.

— No isz, talán megvasalva kisírtek vóna Kassára, mint lázító. Sose lás-sam őket még finykiprűl sel!

Aztán elbúcsúztunk, megköszönve a jó vacsorát, amit a jörtáskában mindig található pipadohánnyal viszonzottunk. Azzal távoztunk, hogy mi is okosabbak lettünk egy kis történelemmel, amiről sehol sem emlékeznek meg a történetíróink, mert úgy látszik elfeledték felkeresni András bá-t és így ez is elsikkadt sok minden érdekes epizóddal együtt, amit pedig a nép őriz hűség gyanánt.

Szívfájdalom rágondolni, hogy most mi van ezen a tájon, milyen a sorsa az ott élő magyaroknak az orosz uralom alatt? Érezhetik, hogy az ezeréves hazai rögön, ahol egykor Esze Tamások születtek, milyen árvák és rabok.

Félő, hogy a mesemondó András bá-k kihalnak, vagy a szülők — kényszer alatt — nem szólalhatnak meg, pedig csak egy emberöltő kérdése csupán, hogy a magyar hősi szellem lángjánál új magyarok nevelődjenek.

S Z A K C I K K E K

A „csendőr” szó eredete

A „csendőr” szó a latinból származik. „Gens” nemzetet, vagy népet, „arma” pedig fegyvert, vagy fegyveres őrseget jelent, míg a közbenlévő „de” a birtokot jelöli meg. Így szabadon fordítva az egész kifejezés nemzetőrséget jelent. Ezt a latin kifejezést azután előbb a francia, majd pedig a német is „gendarme” formájában átvette.

Az osztrák császári „zsandár”-ezredek Magyarországon való felállításával pedig 1850-ben a magyar nép is megismerkedett a „zsandár” szóval. Ezt a zsandár szót helyettesíti a magyar nyelvben a csendőr szó, mely tehát származását tekintve, nem a csendnek örét, hanem nemzetört jelent. Nem pontos tehát a Magyar Nyelv Értelmező Szótárában található azon magyarázat, mely a csendőr szót csupán a francia nyelvből származtatja és „felfegyverzett ember”-nek fordítja.

Bárczi Géza Magyar Szófejtő Szótára szerint a csendőr szó 1834 körül keletkezhetett. Az Abszolutizmus alatt — azaz 1849 és 1867 között — még semmi estre sem volt közismert, hiszen szerte az országban "zsandár"-nak és nem "csendőr"-nek hívták a katonailag szervezett közbiztonsági testület tagjait.

A magyar "csendőr" szó valószínűleg Erdélyből származik, de hogy ki és mikor használta először, azt ma már nehezen lehetne megállapítani. Annyi bizonyos, hogy a magyar képviselőháznak 1873 febr. 8-án tartott ülésén a pénzügyi bizottság már a magyar csendőr szót használta az idegen hangzású zsandár helyett. Az 1873. XXI. tc. XV. fejezetének 5. pontja pedig az "Erdélyi Csendőrség"-et említi, melynek részére az 1873-as költségvetési évre 586,000 Forint általányt állapít meg.

Semmiféle bizonyíték sincs arra, hogy a csendőr szó a pandur-rendszerben használt csendbiztos, vagy az 1848-ban használt nemzetőr szavakkal valami kapcsolatban lenne, habár a csendőr szó formájában a csendbiztos szóhoz hasonlít, jelentése azonban — eredetét tekintve — a nemzetőr szónak felel meg. A magyar levéltárakban szerepel még a hasonló hangzású csendlegény és csendkatona is, melyeket szintén közbiztonsági szolgálatot teljesítő egyén megnevezésére használták.

Szabolcsi

(Megjegyzésünk az u. bek-hez. A csendbiztos elnevezés sokkal régebbi keletű, mint a csendőr, tehát összefüggés van a 2 szó között. A biztos szó régen több változatban fordult elő, biztosítást, biztonságot, őrzést, őrt jelentve. A csendbiztos — pandurjaival — megyei szervezet volt. A pesti rendőröket "biztos úr"-nak hívták. — Kölcsey F. egyik elbeszélésében a csend-biztos, a pandúrok par-nokát "bátorsági biztos"-nak nevezi. Somogy vm. az 1811-i közgyűlésén vitatta meg a Budai Helytartó Tanács rendeletét, mely szerint "minden járásban olyatén tisztviselő kineveztessék, aki a Bátorság Comisszárus neve alatt a Belső Rendtartást és Bátorságot egyedül fenntartani igyekszik." — Fentiekben tehát az ör, vagy őrség a bátorsággal került kapcsolatba. A rend-őr mellett tehát a legjobban megfelelő magyar szó a csend-őr volt. Hozzászólásokat kérünk.)

— Érdekes, de egyben szomorú cikket közöl az egyik clevelandi napilap. Egy angol rendőr látogatóban volt itt, újságíró testvérénél, akitől elszörnyedve hallotta a bűnözés adatait. Egy összehasonlítás: az 54 milliós Angliában a múlt évben 170 gyilkosság történt. Ezzel szemben a nem egészen 1 milliós Clevelandban 296!! Az angol rendőrök (Bobbyk) megtámadása ritkaságszámba megy, mert nagy a tekintélyük. Fegyverük a gumibot.

(Megjegyzésünk: az utóbbi időben a helyzet ott is rosszabbodott és a Bobbyk pisztolyt követelnek.)

— Igen elmés áruházi tolvajfogóval kísérleteznek egyes nagy — inkább ruhás — szupermarketek. Ennek lényege röviden az, hogy ha a "vásárló" nem pecsételteti le az árcédulát, tehát "elfelejt" fizetni, — természetesen nem fil-

léres árukról van szó — a kijárat küszöbét átlépve, megszólal egy riasztó-csengő. A küszöb és a rejtett, preparált árcédula ugyanis elektromos kapcsolatban van, ami működésbe hozza a csengőt. Ha azonban a fent jelzett árcédulát fizetéskor egy különleges anyaggal lepecsételik, ez a művelet semlegesíti az elektromos kapcsolatot és a csengő nem szólal meg.

Hasonló eljárást vezettek be már néhány egyetemi könyvtárban is, a nagyon elszaporodott könyvtolvajok ellen.

— Az Egyesült Államokban jelenleg 125 bűnügyi laboratórium működik. De ezek számát emelni szándékoznak. Ezek közül természetesen a legkorszerűbb a FBI washingtoni laboratóriuma, ahol kitűnő vegyészek, fizikusok, fegyver és írásszakértők, tehát szakemberek végzik azt a hatalmas munkát, ami rájuk hárul. A washingtoniban a m. évben több mint 350 ezer vizsgálatot hajtottak végre, mintegy százezer bűnügyben. Vizsgálják csontot, hajszálat, szövetet és minden egyéb tárgyat, amiből nyomravezetést remélnék.

— Washington belvárosa du. 7-kor már úgyszólván néptelen. Mindenki igyekszik haza, mert retteg. Nincs biztonságban senki, oly hihetetlen méretű a bűnözés. Nixon a Fehér Ház 250-es őrségének számát emelni akarja. De a város közel 4000 fős rő-sége is kevés. 5000 fölé szándékoznak emelni. Az esti és éjjeli órákban a taxisok nem akarnak felvenni férfi utast. Sok vendéglő bezárt. Egyiket már tizszer rabolták ki. Ijesztő állapotok!

— A múlt évihez viszonyítva, a Clevelandban elkövetett gyilkosságok száma ez évben 10%-kal emelkedett.

De ne essünk kétségbe, mert más téren javulásról számolhatunk be! A m. év jan. 1-től május 31-ig Clevelandban 8494 autót loptak el. Ezzel szemben az idén ugyanezen idő alatt már csak 8442-t!

— Megszívlelendő volna az amerikaiaknak — akik minden baleset színhelyéről sürgősen távoznak, nehogy tanúskodni kelljen — az a magyar törvény-cikk, amelyik ilyen esetekre intézkedik. A Btk. 259. par-a szerint, aki nem nyújt tőle elvárható segítséget sérültnek, balesetet szenvedettnek vagy annak, aki az életét veszélyeztető helyzetbe jutott, 1 évre ítélhető. 3 év, ha a sértett meghalt, de a segélynyújtás megmenthette volna. Még súlyosabb, ha a balesetet előidéző hagyja cserben az áldozatát. Helyes, ésszerű rendelkezés. Úgy látszik — ha ritkán is, de — itt-ott tőlük is tanulhatunk.

— Végre, valami jót is írhatunk az enyhe bíróságokról. Legutóbb néhány hosszúhajú került a vádlottak padjára, akik betörték a sorozási irodába és megsemmisítették a behívójegyeket. Súlyos büntetést szabtak ki rájuk.

Egy másik eset. Egy 17 éves diák a nyilvánosság előtt leköpte az amerikai zászlót. Úgy látszik, a bíróban győzedelmeskedett a nemzeti érzés és így egy elfogadható ítélet született. Az illetőt 90 napon belül Franciaországba toloncolják, ahová eredetileg való. (Kérdezzük: ...és addig?)

— (A Braziliában működő titkos "Halál-Osztag"-ról amelyik illegálisan osztogatja és hajtja végre a szigorú ítéleteket, a köv. E.É.-ben számolunk be.)

SOKAT FOGLALKOZIK VELÜNK

az otthoni sajtó. Legújabbán ismételten a tollára kapott minket, csendőröket. Egymásután olvassuk a cikkeket, amelyekben hol a Testületünk, hol egyesek szerepelnek a megfelelő körítéssel, szemenszedett aljas jelzőkkel kidíszítve. Hozunk párat mutatóba:

A Képes Újság ezévi 2. sz. hozza egyik, előbb félholtra vert, majd kivégzett bajtársunk fényképét. Ugyanabban egy fehérkeztűs, — tehát díszelgő — cső. század a Böszörményi úti cső. laktanya udvarán. A cikkben az alábbi kitételek: "...kis bűneiket nagyokkal, rettenetekkel tetézték... büntársak a történelem legnagyobb tömeggyilkosságában... hányszor láttuk apámat öszszetörve, csendőröklök közül szabadulva... eszmélésem pillanatától ők jelentették nekem az ellenséges hatalmat... idomítással határos fegyelmélettség, s bestiális agy..." —

— A "Tükör" ez évi 1. sz.-ban "Kakastollások" c. alatt: "...nem modortalanságukkal, hiányos előképzettségükkel tűntek ki a csendőrök! Embertelen vadságukkal, a falu népének és a vidéki kisvárosok népének kegyetlen terrorizálásával, botozással, rúgással, majd 44 nyarán százezrek barbár deportálásával... hogy a csendőr a Horthy világ leggyűlöltebb szereplője legyen... a horthysta cső-i szervezetet kiegészítették a cső. nyomozó-testülettel is (!) ez a testület kapta a feladatot, hogy a legkiméletlenebb eszközökkel lépjen fel a hazafiak (!), mindenek előtt a kommunisták ellen." Ezután jön a kedvenc témájuk a deportálás, telve egetverő hazugságokkal. A szöveg alján egy lovas cső. jör képét hozza. A sok aljasság után jól esik az ember szemének a remek lovakon ülő két délceg csendőrt látni.

— Ugyanez a lap a következő számában hivatkozik a "Kakastollások" c. cikkekre és azt azzal egészíti ki, hogy "A gyűlöletes fegyveres testület tagjainak széleskörű fegyverhasználati joga volt..." és idézi a Szut 330. par. 1. pontját azzal, hogy "...tehát a kakastollások önmaguk döntötték el, hogy mikor nyúljanak a fegyverükhöz!" Ehhez a szerencsétlen megállapításhoz nem kell magyarázat. Majd ismerteti a cső. jogait is, mely szerint felhívásának mindenki engedelmességgel tartozott, e jogok tehát "lehetővé tették, hogy terrorizálják a lakosságot!" Egy elterjedt lapban ilyen idétlenségek! De, hogy a cső. az államhatalmat képviselte, arról nincs szó.

Ez a lap 1919-ből említ egy Lukács Iván nevű cső. szds-t. Egyetlen Lukács nevű cső. tisztünk volt, de az sem Iván és az csak 1921-ben lépett át a csapatból a testületünkbe. Tehát ez sem igaz, mint annyi más közlésük.

— A "Szabad Nép" c. újság egyik régi példánya került hozzánk. Idézünk belőle. "...amikor Horthy rátört Szerbiára, Horthy csendőrei irtó-háborút vezettek délszláv asszonyok és gyerekek ellen. A kakastollások raboltak, gyilkoltak, gyűjtogattak..." A német katonáknak pedig — "...egy Muráty Tibor nevű csendőr főhadnagy volt a tanácsadójuk. Egyszer tökrészegen jött be hozzánk,

12 német kísérté lobogó fákllyákkal. Muráty ... saját kezüleg 2 bunyevác gyereket akasztott fel", — majd az elbeszélő apját verte agyon revolvere agyával. Anyját es testvéreit a részeg német katonák. Csak ő menekült meg! 10 év múlva, ő már mint határőr hdgy. találkozott Murátyval, amikor az mint Titó ügynöke jelent meg a Délvidéken ... stb. stb.

Megjegyzésünk: a "krimi" — mert ez az 5 hasábos cikk csak annak nevezhető — ugyancsak szemenszedett hazugság, nemcsak a leírtak lehetetlensége miatt, de mert Muráty nevű cső. tiszt, sem Tibor, sem más keretsztnévű sosem szolgált a testületünkben. Pedig, ha a történet való, minden bizonnyal a szereplő eredeti nevét használta volna.

— Egy másik hazai lap "Halálgépezet 1944" c. alatt sorozatos cikkeket közöl a cső ségről. Így az egyik a nyom. osztály működéséről — nevek felsorolásával —, az u.n. "Békepárt" leleplezéséről, természetesen megfelelő körítéssel.

A másik cikk a Nemzeti Számonkérő Különítmény megalakulásáról, szervezetéről, tisztikaráról, feladatairól. Megjegyzi, hogy ez a különítmény közvetlen Szálasinak volt felelős.

— Hatalmas emlékművet lepleztek le Tatabányán, amire a "csendőr" név is rákerült. 50 évvel ezelőtt, kevéssel a kommün bukása után a megmetyelezett komcsi bányamunkások, akik nem akartak beletörődni hatalmuk elvesztésébe, megtámadták a rend fenntartására oda vezényelt cső. karhatalmat. A sokszoros túlerővel szemben a cső-k kénytelenek voltak fegyvert használni, minek következtében néhány bányász életét vesztette, illetve megsebesült. Ezen a modern stílusú alkotáson egy, a lámpáját feltartó bányász alakja domborodik ki. A "Magyar Hírek" hozott a leleplezésről egy jókora fényképet. Aláírás: "Tatabányán, a bányászok napja alkalmából emlékművet lepleztek le az emlékezetes csendőrsortűz ötvenedik évfordulója emlékére". Az alapzaton 7 soros felirat, de nehezen olvasható. Ezek a szavak látszanak: "... emlékezetül ... csendőrsortűz következtében ..."

A helyszínrre kiszálló törzstiszti kivizsgáló bizottság a karhat. pk. eljárását, a fegyverhasználatot jogosnak minősítette, tekintve, hogy az elhangzott figyelemztetések után a tömeg magatartása továbbra is olyan fenyegető volt, hogy annak megfékezésére — a cső-k lefegyverzését elkerülni — más mód nem volt.

Sajnálatos eset, de a körülmények között indokolt volt.

De mikor fognak emlékművet emelni azoknak a fegyvertelen, lelkes fiatal magyaroknak, akiket 56 okt. 23-án a rádiónál löttek agyon, de különösen annak a számos áldozatnak, akik a Parlament előtt tüntettek békésen — nem ellenállók, ellenszegülők, nem támadók voltak — s akiket a szomszédos épületek tetejéről gépfegyvereztek le az Ávosok?!

Pedig azok valóban hazafiak voltak!!

Amint látjuk, a primitív, hazug propaganda ma is folyik, amivel felszínen akarják tartani ellenünk a gyűlöletet, s a csendőrt sose látott fiatalságot ezzel mételeyezik. Rágalmaznak, mert még mindig félnek tőlünk! — Adja Isten, hogy joggal féljenek!

Országos viszonylatban nem tudok véleményt mondani, de azt tényként állítom, hogy a nógrádi, hevesi és borsodi cső, őrsöknek sok ügyes-bajos dolguk akadt a széltében-hosszában kóborló cigányokkal.

Őrszi szemlémet a mozgalmas lőrinci-i és a Cserhátban megbújt szépfekvésű bujái őrs után Szirákon fejeztem be. Ez a Nógrádnak egyik legelmárodottabb nagyközsége, járási székhelye 14 km-re van a legközelebbi — apcivasútállomástól. Az időben villanya még nincs, csak egy 200 m-es beton járdája. Büszkéek is rá. Úgy hívják, hogy "a betonos oldal".

Az őrs 10 fős; parancsnoka és a szakpk. kiváló, remek két "öreg" cső. Este érkeztem. Csak a 2 pk-t és 1 cső-t találtam otthon. A többi, mint az öpk. jelentette, nyomozó szolgálatban, egy nagyobb értékű ékszerlopás ügyében, amit az eddigiek szerint vándorcigányok egyik asszonya követett el K. földbirtokos család kárára 2 nappal ezelőtt. Eddig semmi eredmény. A környék őrsei mozgósítva vannak azzal, hogyha cigányokat találnak, kísérjék be Szirákra, ahonnan a szakpk. és öpk. irányítja a nyomozást.

Későn fekszem le az őrsirodában. Ezért bosszant a nagy zaj, ami már hajnalban ébreszt. Parancsszavak: "Húzass az árokpartra! Kocsinkint 1—1 ember dobja le az istrángokat, más senki se szálljon le!" Stb. Stb. Kinyitom a "spalétát". A laktanya előtt 8 sátoros kocsi, cigányok. Az utca itt térré szélesült. Az egyik cső, annak közepén, vigyáz a népre, a másik csenget a kapun. Bár az már nyitva, mert a bentlakó öpk. már talpon van. Gyorsan felöltözöm, hogy szemtanúja legyek az eseményeknek. A Lőrinci-i őrs egy jöre, amelyik ugyancsak a lopás ügyében lett kivezényelve, Jobbágyi község környékén találkozott éjjel ezzel a karavánnal és a parancs szerint bekísérte őket Szirákra. Az öpk. intézkedik. Mindenki leszáll és a laktanya udvarán, kocsinkint és családonkint sorakozik! Nyüzöség Fáraó népe. Sok a nő és a gyerek. Szinte hihetetlen, hogy mennyien ellérnek 1—1 ilyen sátoros kocsiiban. Hűvös van. Sok gyerek csak ingben. A fázósabbja meg is áll a hosszú fedett kapualjban. A többi az udvaron sorakozik, családonkint. Az öpk. a beosztottjával számba veteti — feliratja — az egyes családokat névszerint. Apa, anya, gyerekek. Szükség lesz az adatokra a továbbiakban. Ki a vajdátok? kérdi az öpk. Itt nincs vajda csak Tariánban, de a két legöregebb komandirozza a sorsukat, a vándorlás irányát. Egyébként a banda régi ismerőse az őrsnek. A két öregot beszólítja a legénységi szobák között lévő tanterembe, de nem sokra megy velük. Nem akarnak emlékezni, hogy 2 napja merre jártak, érintették-e. E. községet. Mindez persze elég sokáig tart. Közben megjön a szakpk. is, hiszen szemle van. A 2 öreg cigány visszaáll a családjához. A kapu alatt 3 gyerek, olyan 3—6 évesek, keservesen sírnak. Két nő fogja a kezüket és csitítja, de hasztalan. Mi bajuk? — kérdi a szakpk. Fáznak! — volt a felelet. Nem csoda, hiszen a meleg dunnák közül szólította ki őket a kegyetlen sors. Hozat nekik valami ruhát a kocsikról. Az asszony visszatér valami rongyokkal, de a gyerekek csak tovább sírnak. Sőt az egyik már meg is szólal. "Mama, mama" hajtogatja. — Melyikteké ez a 3 purdék? — kérdi a szakpk. Az egyik asszony, amelyik kézenfogva tartott kettőt, jelentkezik, hogy az övé. De a gyerek csak

tovább pityergő, hogy "mama, mama". Itt valami nincs rendjén, — így spekulál a szakpk. Szól az öpk-nak, aki előlről kezdi a családi viszony feszegetését. Kihozat 3 szem kockacukrot csilapítónak. Megfogja a két nagyobbik gyerek kezét, végigvezeti a hosszú sor előtt és minden asszonynál megkérdezi a gyerekeket, hogy az-e az anyjuk? Azok csak rázzák a fejüket. Ők még nincsenek beavatva a nagy titokba. Eredmény; egy asszony, az anyjuk, bizonyára a tettes, hiányzik. A 2 öreg cigány ismét a tanterembe kerül. Nincs mit szépítgetni — érélyeskedik az öpk., 1 asszony hiányzik, no és hol az apjuk? Nagysókára kibőki az egyik, hogy az haldoklik! Hol? Melyik kórházban? Mi baja? — kérdezi az öpk. Nincs kórházban, hanem a kocsiban, — volt a válasz. Vagy úgy! "Azonnal behozni"-szól a parancs. 3 cigány elindul a "haldoklóért". Mikor az asszonyok megtudják az öpk. eme embertelen intézkedését, kegyetlen jajgatásba kezdenek, hogy hát miért nem hagyják szegényt meghalni a kocsijában. A 3 ember a 4. kocsihoz megy, cigányul povedálnak valamit, mire belülről kétségbeesett jajgatás hallatszik. Azért, hogy mutassák, mennyire beteg a fickó, az egyik oldalon leszerelik a sátortartó rudakat, hogy ne kelljen szegényt elől, vagy hátul kihúzni. Egyikük felmegy, megemeli a beteget és kisegíti a másik kettő összefogott kezeire. Inghen, hosszú, bő gatyában lévő 30–32 éves sovány férfi kerül napvilágra, akit mint a hímes tojást, nagy vigyázattal visznek a tanterembe és mint egy törékeny porcelánt, a padlóra eresztik. Az, ahogy ült a kezükön, guggoló helyzetben marad és nyögve az asztalra támaszkodik. A betegszállítókat az öpk. kiküldi. Én is ott vagyok bent, látni akarom a komédiába illő jeleneteket, a folytatást, ami be is következik. Kezdődik a kikérdezés. "Hogy hívnak"? — Mond egy nevet. "Mi bajod?" — "Végem van"! — "Hol a feleséged"? — "Nincs" — "Kivel élsz együtt?" — "Senkivel". Ez így megy hosszú ideig. Figyelem ezt a remek csendőrt, aki már egyesben érzi magát, de ahhoz még beismerés kell. Kerülgeti a guggoló cigányt és néha rám pislant, közben pedergeti kackiás bajúszát. Látom, valami komolyabb beavatkozásra készül. A cél érdekében hagyom. Átlépek a szomszédos legénységi szobába, de a vállam fölött figyelek. Az öpk. az elvonulásomat jó jelnek veszi. Még néhány kérdés, körüljárás, majd svungot vesz és a nyári csizma közeledik a gyanúsítottához... Ezt a guggoló cigány rossz jelnek veszi... hirtelen a magasba ugrik és feljajdul, de... kiegyenesedve, vigyázz állásban röppen vissza a padlóra. Egyszerre egészséges lett! "No, hol a feleséged?" — "Nem tudom. Elhagyott" — "Miért?" — "Mert ilyen a természete. Pedig 3 szép gyereke van tülem". "Mikor jártatok E. községben?" — "Két napja". — "Mit hozott onnan az asszony?" — "Egy kis lisztet a naccságos úréktól". — "Mást nem?" — "Azt én nem tudom". — Ezzel vége is az "inkvizíciónak". Az ügy tiszta. Az ő felesége járt bent K-éknál kéregetni, a 3 gyerek anyja. De hol van? Közben 2 jór is bevonul. Az öpk. kihányat mindent a kocsiból, hátha ott az ékszeres doboz. Nincs.

Szemléről egyelőre szó sincs. Fontosabb az eredmény. Miután a 2 öreg cigány jelenti a további útirányukat, az öpk. a bandát útjára ereszti. Megszerkeszti az átiratokat az asszony személyleírásával, majd a megzavart szemle után én is bevonulok S-ba. Az eredményről naponta érdeklődöm, de semmi jó hír. A tolvaj bizonyára valamelyik másik bandához csatlakozott. A károsultak

személyes ismerőseim, nálam is érdeklődnek. Megbízatom őket. Majd behivatom a környék cigányainak a vajdáját, — az öreg Botost, — régi "bizalmasom". Ez egy zömök, ezüstözött fogantyús füttykössel járó, gondozott szakállt, bajuszt viselő, ezüstpitykés kabátot hordó, ravasz vén cigány, akinek Fáraó népe között közismert a tekintélye. Már többször vettem igénybe. Havi járandósága tőlem, amiért pontosan jelentkezik, ha volt közös ügyünk, ha nem, 3 pengő és 3 pakli limitó. Ha valami eredménnyel szolgált, több is. Ő keveset cselleng, székhelye S. városszéle, amit csak országos vásárok idején hagy el, mert nagy lókupec. Elmondom neki a történetek. Nyugodtan végighallgatja, s csak annyit mond, "Meglesz! A kapitánó kedvéért neki-fáradok." A tettesről pontos személyleírást, a bandáról névjegyzéket és utiköltséget kap. Azzal elment. Ismerte ezt a 8-as karavánt, így reméltem, bíztam.

A harmadik nap irodámból látom, hogy az állomás felől nagy büszkén jön az öreg, mellette egy színes, tarka-barka ruhás, az ő divatjuk szerint öltözött fiatal nő. Csak nem a tettes? Kimegyek elébük a laktanya halljába. Az öreg katonásan jelenti, hogy "Kapitánó, itt az asszony!" A valóban jóképű, fiatal nő bűnbánóan áll és hallgat. "No, hát ennyire volnánk, de hol a buksza?" — kérdem. "Add elő!" — szól rá erélyesen a vajda, mire az a földigérő, százfodros sok szoknyáit emelgetve, az 5. vagy hatodiknak a nemtudom hányadik zsebéből előveszi a csinos cizellált ezüst dobozt és átnyújtja. Be van zárva, de látszik, hogy az egyik sarkát már fessegették. Kikérdezem az asszonyt. Elmondja, hogy bejáratos K-ékhoz, ahol mindig kap valami ételmezt és pár pengőt, mert kedveli a naccsága. Legutóbb vele beszélgetett az előszobában és mikor az a konyhába ment intézkedni, hogy a gazdasszony mit csomagoljon neki, ő a sok nyitott ajtó egyikén bement az egyik szobába és a tükrös (toalett) asztalról elemelte a szép kis dobozt anélkül, hogy tudta volna, mi van benne. "No és — kérdem — hogy szöktél meg a kocsiról?" Elmondta, hogy amikor Nagykö-kényes közelében a csendér urak elfogták és mondták, hogy Szirákra kell menni, tudta, hogy baj van. A kis pikszist nem akarta eldobni, mert szép és nehéz volt, csörgött, gondolta, van benne jó két lóra való. Így, amikor Kisbágyont elhagyták, ő lecsúszott a szekérről és behemperedett az árokba. Sötét volt, nem vehették észre. Utána mostanig kóborolt, eljutott Hatvanba a rokonokhoz, ott találta meg a vajda, aki azt mondta, hogy a cigánybecsület azt parancsolja, hogy adjuk vissza a pikszist, amiben azt se tudjuk, mi van. Arra az aggodalmára, hogy őt lecsukják, a vajda azt mondta, hogy ne féljen, majd kiszabadít a kapitánó. (Micsoda elképzelés!)

Az asszonyt a padlóra ültetve az iskola-ügyeletes gondjaira bízom, az öreget behívom az irodába elszámolásra. Pontosán bemutatta a vasuti jegyeket. Oda egy, vissza kettő. Levontam az előleget, — mert nem kényeztettem azért el a vén ravaszt, — kapott még 10 pengőt és ami talán annál is fontosabb volt, 10 pakli limitót. Meg is érdemelte. Kérdésemre, hogy hol és hogy találta meg az asszonyt csak annyit mondott, hogy Hatvan közelében. Másra nem is voltam kíváncsi.

Ezután felhívtam a károsultat. K-né jelentkezett. Közlöm, hogy az ékszerdoboz a itt van előttem. Halk sikoly. Kérdem, megengedi-e, hogy felnyissam, mert sérült, esetleg valami hiányozhat belőle, ami a még kéznél lévő tettestől

azonnal számonkérhető. Készségesen beleegyeznek. Az ezermester laktanyagondnok pillanatok alatt felnyitja. Kiszórom a sok apróságot. Gyűrűk, órák, karperecek, brossok, stb. stb. Kérem, hogy sorolja fel, mi volt benne. Ő mondja, én pedig a szárnyirnolknak jegyzékbe diktálom. Több van, mint amire a károsult emlékezett.

Utána a járásbiróságot hívom fel, hogy adjanak idgl. szállást a hölgynek, amíg a sziráki jör. érte jön és átkiséri Bgyarmatra. De öröm van Szirákon is mikor közlöm, hogy jöhetnek a Tényvázlattal, mert a hűtlen asszony megkerült.

A károsult már tudta az őrstől, hogy ki a tettes és hogy szökésben van. Igen sajnálkozott, mert kedvelte azt a csinos asszonyt, akit sosem engedett el üres kézzel. Kérte, hogy a nyomravezetőt az ő nevükben is jutalmazzam meg, s ha majd arra járok, kiegyenlíti. Ebben maradtunk. De erre már nem került sor, mert röviddel utána átvettem az iskolaparságot, amivel nem jár kiszállás, majd jöttek a felvidéki események, utána az áthelyezésem. Így K-né ma is "adó-som", s az azóta már bizonyára többszörös nagyanya ékszerreit is elvitték a nehéz idők. Bár a limitót nehezen tudnám behajtani, hacsak a szép birtokukból megmaradt félholdas háztájin nem termelnek dohányt is, amit bizonyára s.k. kapálgat, s ha mégis maradt valami a kis dobozban, azt jobban őrzy.

Leszögezhetjük, hogy a gyereksírás, a nyáricsizma, no meg a tekintélyes "törzsfőnök" meghozták az eredményt.

Sznypk.

"ÖSKULTÚRÁK NYOMÁBAN"

cím alatt, minket magyarokat közelebről érintő igen érdekes cikket közölt az A.M.É. egyik száma. Abból hozzuk az alábbi kivonatot.

Leírja, hogy egyes kutatók már a 20-as évek elején olyan kézimumkákat, szötteket, fa-faragásokat, stb-t találtak Mexikóban, melyek "akár Magyarországból is származhatnának". Szinte hihetetlenül hangzó szenzáció, hogy egy, a szellemi kultúrát vizsgáló magyar kutató szerint a mexikói néplélek, jellem, "magyar azonos". Egyes indián munkásokkal magyarul meg tudták egymást érteni! Egy másik kivándorolt az aracuan nyelvben 300 magyar szót talált. Legutóbb pedig Equadorban Móricz János régész bukkant 3 olyan törzsre, kikkel magyarul tudott beszélni. Nyelvezetük a régi magyar "Mária Sirató Éneke" jellegét viseli. Mintegy 300 olyan családi nevet talált, melyek a fonetika alapján magyar nevek is. Pl. Kandó, Mór, Tatai, Tisza, Csaba, Maros, Zala, Biró, stb. Ugyanilyen megdöbbenőek a földrajzi nevek is, pl. Csángó, Kis Kun, Hágó, Kincse, Szécs, Deli, Jász, stb.

Evvett halászlét és az asszonyok "13 ránco-szoknyát" viselnek. Magukat "Türk"-nek nevezik.

Végső következtetése, hogy a 3 törzs valamikor Indiából indult el Kelet felé és csodálatos technikával készített lazaserkezetű tutajokon érkeztek Equadorba. — Minden esetre vállalkozásuk abban az időben volt olyan merész, mint most egy Hold-utazás. De a lehetőséget napjaink "Kon Tiki" esete is igazolja és megtörténtnek tekinthető.

Móricz János felfedezése hatalmas visszhangra talált főleg Equadorban Columbiában és Peruban. Bekapcsolódott a kormány, a hadsereg, a "Történelmi Társaság, a Térképészeti Intézet, stb. Mindenütt lángoló szavakkal tárgyalják az ősiséget, s a nép, a hadsereg, az ország, Magyarország felé néz.

Móricz J. tanulmányát a hadsereg hivatalos folyóirata adja ki, s a hadi-akadémián tanítani fogják. Kutatásait lenyomatozták, melynek eredménye minden állítását igazolt.

Érintkezésbe léptek a Magyar Tudományos Akadémiával, a Néprajzi Társasággal, s a Zeneakadémiával is. Tervezik az amerikai nép történelmi kongresszusát magyar és amerikai tudósokkal. A Katonai Térképészeti Intézet egy atlaszt ad ki, melyben ezer-számra szerepelnek az ősmagyar nevek.

Üdvözljük ős-rokonainkat és várjuk a fejleményeket!

* * *

Egy nemrég megjelent cikkben olvassuk, hogy Móricz János régész és kutató egy hivatalos expedícióval Equador DK-i részén egy hatalmas, sok kilométeres barlangrendszer fedezett fel, amit emberek készítettek, s ahol 8–10 ezer éves kultúra nyomait találták meg.

A siker annak köszönhető, hogy Móricz megbarátkozott az őslakossággal és így értesült a barlang hollétéről.

K Ö Z L É S E K

— Amnesztia. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a 25 éves nagy nemzeti ünnepükön élt a megbocsátás alkotmányos lehetőségével és beszüntetik a nyomozást azok ellen, "Eljárási kegyelem" címen, akik legfeljebb 1 évet kapnának. A jogerősen 5 évet meg nem haladó szabadságvesztésre ítélték büntetését felére csökkentik, "Végrehajtási kegyelem" címen.

A tiltott határátlépőkre és a hazatérést megtagadókra külön intézkedik. De az 1963 előtti disszidálásokra ezen rendelet hatálya nem terjed ki.

— "Erdély vitán felül Romániához tartozik" cím alatt jelent meg egy elejtől végig téves beállítású hosszú cikk az angol nyelvű "Intelligence Digest" folyóiratban. Ezt cáfolta meg és fejezte ki mindnyájunk tiltakozását egy, a kiadóhoz intézett válaszban bajtársunk fia, ifj. v. Vattay Ferenc. Ebben, történelmi bizonyítékok, forrásmunkák, stb.-k összefoglalásával sorjában megdönti mindazon téves állítást, amit e cikk valóságként akar beállítani. Mindnyájunk nevében köszönetünket fejezzük ki a választadónak!

— Megnyugvással állapítjuk meg, hogy szerény kis lapunkat érdeklődéssel olvassák a bajtársak. Erre mutat, hogy előző számunk egyes cikkeinek kiegészítésére kérdésekkel fordultak hozzánk. Így egyik b-tünk az iránt érdeklődik, hogy mi lett a terrorista különítmény vezérével, Cserni Jóska tengerész altiszt-tel? Válaszunk: Cserni a kommün bukása utáni napokban hurokra került. Minden gaztettét beismerte és azzal védekezett, hogy mindazt felsőbb parancsra tette. A hadbíróság halála ítélte és a Margit körüti fogház udvarán elsőnek akasztották fel. Ugyanakkor került sor a helyettesére, valamint Korvin — Klein Ottóra és Kohn-Kerekes Árpádra. Most olvastuk, hogy "a proletárdikta-

túra mártirjainak" azon a helyen elhelyezett emléktábláját az 50. évforduló alkalmával megkoszorúzták.

Kérdés: a Czetz 48-as tbk-ról szóló cikkre. Résztvettek-e a szép ünnepségen hozzátartozói is? Válasz: igen, egyetlen női unokája, Celia, résztvett azon, mint az egyéb magyar ünnepségeken is, kivéve, amit a magyar konzulátus rendez. Unokája büszkén hirdeti, hogy magyar vér csörgedez ereiben. Ugyanő 1958-ban résztvett Bpsten a magyarok Világkongresszusán is, ahol kérte, hogy a nagypja hamvait szállítsák haza, Budapestre. Ha ígéretet kapott is, de a teljesítés — mint tudjuk — elmaradt. Argentína egyébként a világ egyetlen nagy állama, ahol a katonai erényeket kegyelettel, híven őrzik és tisztelik.

Kérdés: milyen indokollással tartották vissza a hadifogságból hazabocsájtott bajtársakat és miért adták át őket az Ávo-nak?

Indokolás nem volt, kérdezni nem lehetett. Összeköttetés a külvilággal a semmivel volt egyenlő. De úgy ezen, mint a következő számunkban a "Legfőbb érték az ember" c. folytatásunk választ ad erre. Ingyen munkaerőre volt szükség. A roncs hazatértek utolsó csepp zsíriját is ki kellett sajtolni. A köv. számban majd ennek a kegyetlen munkának mikéntjét fogjuk hozni, hogy a szomorú kép teljes legyen.

— A Varsói Szerződésbe tartozó országok hadseregeit közös szabályzat szerint szervezték meg, szerelték fel és képezték ki. Most felállítanak egy 200.000 fős közös kontingens hadsereget, melyhez Magyarország 2–3 hadosztálllyal járulna hozzá. Parancsnok egy szovjet tbk. Ezt a hadsereget bárhol bevethetik, ahol szükség van rá. Ez a döntés alkotmányellenes és a nemzeti szuverenitás súlyos megsértése. Amerikai magyar szervek is tiltakoztak ellene, bár előre látható, hogy a siker minden reménye nélkül.

— Előző számunkban közöltük Madacsay Béla szds. bt-unk otthoni tragédiáját, s ugyanott azt is, hogy a "Magyar Népköztársaság" aláírta az ENSZ-ben azt az egyezményt, mely szerint a háborús és népellenes bűnök nem évülnek el. Legújabb hírünk szerint 15 évre ítelték dr. Vámosi J. fhdgy., volt sátoraljai sznypk-t, 5–10 évre a szárny 3 szakpk-át v. Némethy P., v. Mester M. és Borbély V., valamint Benedek Á. alhdgy-okat. A vád, hogy 1944-ben a Sátoraljaújhely közelében lévő internáló-táborból kitért és partizán csoporttá alakult internáltakat összefogdosták, sőt néhányat le is lőttek.

Kihasználják az el nem évülést és élnek is ezzel a "jogukkal".

— Nagy munkát igényel otthon az állami földnyilvántartás átdolgozása. A katasztrális hold és négyszögöl helyett a hektárt és négyzetmétert vezetik be. — 1 ár, — 100 négyzetméter. 100 ár, — 1 hektár. 1 kat. hold 5754.642 négyz. m.

— "Félévi beszámolóink"-ban közöltük, hogy elnökünk febr. 14-én baráti látogatást tett Torontóban, az ottani cső. csop. Csendőr-napi ünnepsége alkalmával, ahol meleg fogadtatásban volt része. Ott több vezetőségi taggal megbeszélést folytatott a régen húzódó "hadiállapot" megszüntetése ügyében. Ekkor ígéretet kapott az üv. elnöktől arra, hogy lapjukban többé semmi támadó cikk

nem fog megjelenni ellenünk, s viszonzásként ezt elnökünk is garantálta. Kedvező alkalom kínálkozott a további tárgyalásokra a már előzőleg híriütvett kanadai cső. találkozó. Elnökünk lelkesen toborozta erre tagjainkat, akik szép számmal jelentkeztek is az autós-karavánba.

Közben azonban megjelent a B.L. 1970 jan.-jún.-i száma, ennek 8. és 9. oldalán "Bajtársak tigyetem" c. 2 cikk, a MKCSBK Felügyelősége 7. és 8. sz. kiadványa. Ezekben — a fent közölt megállapodásukkal szemben — ismét olyan hangnemben oktatnak ki minket, szögeznek le valótlan dolgokat, melyek arra indították az elnökünket, hogy azt a jelentkezőkkel közölje és megbeszélje.

Igy jött létre az az egyhangú döntés, hogy a tervezett és várt találkozón való — csoportos — részvételi szándékunkról — kizárólag a jelzett cikkek hatása következtében —, sajnálattal lemondani voltunk kénytelenek.

Szolgáljon ez okulásként a MKCSKB vezetőségének, de különösen a B. L. szerkesztő-kiadójának azzal, hogy lapunkban — mint eddig — a jövőben sem fogunk válaszolni semmi támadó, vagy sértő cikkükre!

É V F O R D U L Ó K

— A Katolikus Magyarok Vasárnapja most ünnepli fennállásának 75. évfordulóját. Igaz magyar szívvel köszöntjük és ünnepelünk vele mi is, akik szeretjük, hiszen a mi újságunk! Törhetetlen magyar szelleme, mint lángoló fákllya vezesse ezután is harcukat Hazánkért, az Igazságért, a magyarság fennmaradásáért.

Segítse továbbra is a magyarok Istene!

A jubileum alkalmából Clevelandban tartott ünnepi ebéd műsorvezetője dr. Bailó I. bajtársunk volt.

— 75 éves MÉCS László a papköltő. Jelenleg Pannonhalmán él.

— Március 1-én volt 50 éve, hogy a nemzetgyűlés HORTHY Miklóst az ország kormányzójává választotta.

— Húsvétkor volt 25 éve, hogy fájó szívvel el kellett hagyni Hazánkat.

Ki itt, ki ott lépte át a határt, de arra egyikünk sem számított, hogy ilyen hosszú lesz az emigrációnk. Mert a végleges hazatérésre egyelőre nem számíthatunk.

De örökké reménykedjünk, mert a nélkül sivár az élet.

— 25 éve kötötte meg 3 ember a világ legnagyobb "üzletét" Jaltában.

Az eladók Churchill és F.D. Rooseveltt, a vevő a sátáni Sztalin, aki azután csak kegyetlenséggel, leigázással fizetett. Nem okultak Trianonon, bár Churchill annak idején beismerte, hogy ott nagy hibát követtek el. A súlyos beteg Rooseveltt csak bólintgatott a tárgyalások alatt.

Ma is ezt nyögi fél Európát!

JÓKIVÁNATOK. Elkésve bár, de szívből gratulálunk dr. BALOGH János és felesége fiának, Zsoltnak házasságához.

Ugyancsak meglepő örömmel értesültünk Németországból Cs. LENHART András bajtársunk nősüléséről, akinek melegen kívánunk tartós boldogságot.

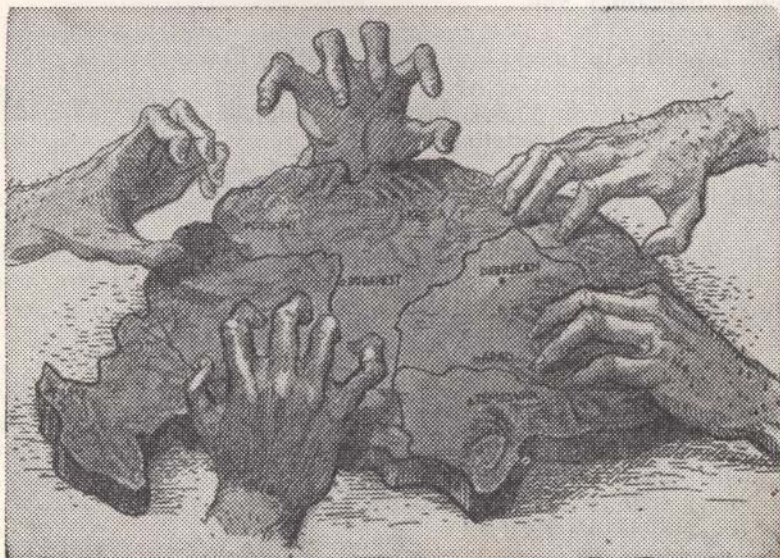
KRITIKÁK. "Az E.É. olvasása felüdülés volt a számomra. Lapotok úgy szerkesztés, mint tartalom tekintetében minden igényt kielégít. Élvezettel olvastam a csendőr történeteket, melyek visszavittek a régi, elmúlt világba. De a többi közérdekű közlemény és hír is csak dicséretet érdemel." E.B.

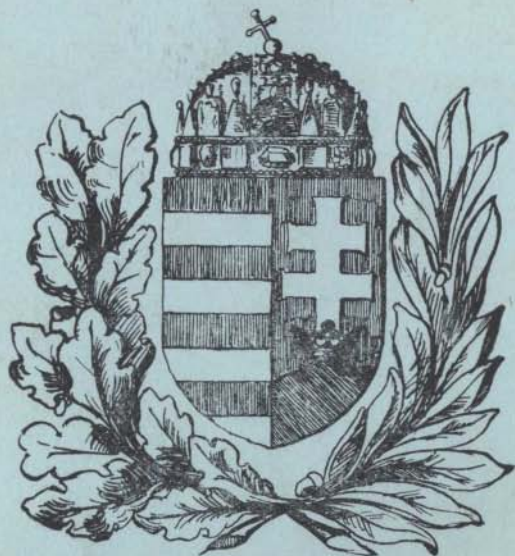
"Az E.É.-ben mindig nagy örömmel olvasom az általam is szeretve tisztelt és nagyabecsült Csendőrség őszinte, igaz és 100%-os magyar cikkeit, múltjának nagyszerű emlékeit. Bár minden magyar olvashatná az emigrációban — különösen fiatalságunk — a sok félrevezetni akaró TV, rádió és moziműsor helyett. A jó Isten áldását kérem további becsületes és magyar működésekhez és áldozatos, önzetlen munkatokokhoz!" A.L.

* * *

— Fura kortünet. De nevezhetjük kór-tünetnek is. Egy miami-i drága, előkelő étterembe nem engedtek be egy — egyébként jólöltözött — házaspárt, mert a férjzen nem volt nyakkendő. Az étteremben viszont a felszolgáló pincérnők felsőtestén semmi ruha sincs!

Kellemes szabadságot és nyaralást kíván
a Szerk. Bizottság.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában!*

Ámen!